

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z o.o. z siedzibą w P. (nr KRS (...)) w pozwie skierowanym przeciwko M. O. wniosła o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Okręgowego, IX Wydziału Gospodarczego w L. z dnia 30 czerwca 2015 r., sygn. IX GC 134/12, zasądającego od niej na rzecz pozwanego 118.706,52 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 maja 2010 r. do dnia zapłaty, w tym 50.000 zł z rygiorem natychmiastowej wykonalności, lecz nieobjęte powództwem, gdyż wyegzekwowane w dniu 23 lipca 2015 r., który to wyrok co do pozostałej należności głównej w kwocie 68.706,52 zł wraz z ww. odsetkami i co do ww. odsetek od wyegzekwowanych już 50.000 zł w kwocie 32.021 zł został postanowieniem tego Sądu Okręgowego z dnia 21 sierpnia 2015 r. zaopatrzony w klauzulę wykonalności oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym zastępstwa procesowego, według norm przepisanych (pozew k. 3- 9 akt).

W odpowiedzi na pozew pozwany M. O. wniósł o oddalenie powództwa (odpowiedź na pozew k. 92-95 akt).

Pozwany podniósł, że iż przelew wierzytelności, na który powołuje się Spółka (...) jest czwartym kolejnym przelewem tej samej wierzytelności. Do pierwszego przelewu doszło w 2013 roku na rzecz powódki, o kolejnym przelewie (tym razem na rzecz mecenas S.) pozwany został zawiadomiony w styczniu 2015 roku. Na podstawie jeszcze jednej cesji część wierzytelności nabył A. M., o czym pozwany dowiedział się za pośrednictwem Sądu. W 2013 roku dokonano cesji kwoty 30.000 złotych, na rzecz Spółki (...). W toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez T. Z. Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kościanie M. L., pod sygn. akt: 561/13 wyegzekwowano od pozwanego na rzecz wierzyciela Spółki (...) kwotę 30.322,27 zł. W dniu 22 stycznia 2015 roku pozwany został zawiadomiony o przelewie kwoty 257.363,25 złotych na rzecz W. S.. Postanowieniem z dnia 23 września 2015 roku Sąd Okręgowy w Lublinie nadał klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 30 kwietnia 2015 roku, na rzecz A. M. do kwoty 50.000złotych wskazując, iż taką kwotę należności głównej nabył A. M. od Spółki (...) (...) Sp. j.

Pozwany podkreślił, że zliczając te wszystkie cesje wychodziłoby na to, że Spółka (...) oraz panowie M. i S. nabyli względem pozwanego wierzytelności na łączną kwotę ok. 530.000,00 złotych + odsetki, a przecież nakaz zapłaty wydany na rzecz (...) opiewa na kwotę 290.000,00 złotych + odsetki. Cesje dokonane uprzednio na rzecz (...) Sp. z o.o. oraz W. S. wyczerpały w całości wierzytelności objętą nakazem zapłaty z 30 kwietnia 2010 roku, sygn. akt: IX GNc 82/10. Nie mogło zatem dojść do skutecznego kolejnego przelewu w dniu 2 lipca 2015 roku - Spółce (...) już nie przysługiwała wówczas żadna wierzytelność wobec pozwanego. Przelew z dnia 2 lipca 2015r. pozwany uznał za fikcyjny (odpowiedź na pozew k. 92-95 akt).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 marca 2010r. (...) T., L. J. G. W. W. M W. M. Spółka jawna z siedzibą w T. poinformował powodową spółkę (...) Spółkę z o.o. z siedzibą w P., że PHU (...) Spółka z o.o., której prezesem był M. O. nie reguluje faktur za materiały budowlane i usługi. Firma pozwanego była generalnym wykonawcą ośrodka rehabilitacyjno–lecniczego dla osób starszych i niepełnosprawnych w O.. Powodowa Spółka była inwestorem w zakresie realizacji tego obiektu. (...) zwrócił się o wstrzymanie wypłat na rzecz generalnego wykonawcy za kolejne etapy budowy i doporowadzenie do sporządzenia cesji należności na rzecz podwykonawców i firm dostarczających materiały budowlane (dowód: pismo (...) k. 51 akt, zeznania świadka J. L. k. 150 czas 00:06-00:07:37, zeznania pozwanego k. 153 czas 00:37:04-00:38:34).

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym z dnia 30 kwietnia 2010r. Sąd Okręgowy w Lublinie - IX Wydział Gospodarczy (sygn. akt IX GNc 82/10) zasądził od M. O. na rzecz (...) T., L. J. G. W. W. M W. M. Spółka jawna z siedzibą w T. kwotę 290.964,37zł wraz z ustawowymi odsetkami w stosunku rocznym w wysokości 13% od dnia 16 kwietnia 2010r. do dnia zapłaty oraz kwotę 10.855zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (dowód: odpis nakazu k. 17 oraz k. 18 akt IX GC 134/12 SO w Lublinie –akt dołączone do przedmiotowej sprawy, zeznania świadka J. L. k. 150 czas 00:14:01). (...) T., L. J. G. W. W. M W. M. Spółka jawna z siedzibą w T. próbował zaspokoić swoją wierzytelność

wynikającą z tego nakazu zapłaty, ale okazało się, że pozwany nie ma majątku (dowód: zeznania świadka J. L. k. 150 czas 00:06-00:07:37).

Przed Sądem Rejonowym w Sochaczewie w sprawie ICo 342/13 (...) Spółka z o.o. z siedzibą w P. wzywała M. O. do zawarcia ugody i zapłaty kwoty 741.700zł tytułem zapłaty kary umownej (10% ceny kontraktu). Firma pozwanego zeszła z placu budowy i nie dokończyła obiektu w O.. Inwestor skorzystał z wykonania zastępczego, by dokończyć budowę ośrodka (dowód: wezwanie do próby ugodowej k.62-63 akt).

Pismem z dnia 30 września 2013r. (...) T., L. J. G. W. W. M W. M. Spółka jawna z siedzibą w T. poinformowała pozwanego M. K., że dokonała w dniu 30 września 2013r. przelewu wierzytelności w wysokości 30.000 zł wynikającej z nakazu zapłaty z dnia 30 kwietnia 2010r. Sądu Okręgowego w Lublinie - IX Wydział Gospodarczy (sygn. akt IX GNc 82/10) na rzecz (...) Spółka z o.o. z siedzibą w P. (dowód: zawiadomienie o dokonaniu cesji wierzytelności k. 103 akt, zeznania świadka J. L. k. 150 czas 00:08:17, zeznania pozwanego k. 153 czas 00:42:15).

W dniu 30 września 2013r. (...) Spółka z o.o. z siedzibą w P. złożyła pozwanemu W. O. oświadczenie o potrąceniu wierzytelności w kwocie 43.506zł z należnością pozwanego w kwocie 34.123,16zł, wynikająca z wyroku z dnia 16 stycznia 2013r. Sądu Rejonowego w Radomiu w sprawie o sygnaturze VGc 739/11 i wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 26 września 2013r. w sprawie o sygnaturze akt IXGa 124/12 (dowód: oświadczenie o potrąceniu wierzytelności k. 101 -102 akt, zeznania pozwanego k. 154 czas 00:51:01).

Pismem z dnia 22 stycznia 2015r. (...) T., L. J. G. W. W. M W. M. Spółka jawna z siedzibą w T. poinformowała pozwanego M. K., że dokonała w dniu 22 stycznia 2015r. przelewu wierzytelności w wysokości 257.363,25zł wynikającej z nakazu zapłaty z dnia 30 kwietnia 2010r. Sądu Okręgowego w Lublinie - IX Wydział Gospodarczy (sygn. akt IX GNc 82/10) na rzecz adwokata W. S.. W dniu 2 lipca 2015r. umowa ta została między stronami rozwiązana i sprzedaż tej wierzytelności nastąpiła w tej samej wysokości na rzecz powodowej Spółki (...) (dowód: zawiadomienie o dokonaniu cesji wierzytelności k. 99 akt, zeznania świadka J. L. k. 150 czas 00:08:17, zeznania pozwanego k. 154 czas 00:49:52, okazanie oryginału umowy z dnia 2 lipca 2015r. k. 154 czas 00:58:29).

W wyroku z dnia 30 czerwca 2015 r. (sygn. IX GC 134/12) Sąd Okręgowy w Lublinie - IX Wydział Gospodarczy zasądził od (...) Spółki z o.o. z siedzibą w P. na rzecz M. O. 118.706,52 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 maja 2010 r. do dnia zapłaty, zaś w pozostałej części powództwo oddalił. W zakresie kwoty 50.000zł wyrokowi nadano rygor natychmiastowej wykonalności, bowiem Spółka w tej części uznała żądanie pozwu. Kwota 50.000zł została wyegzekwowana w dniu 23 lipca 2015r. (dowód: odpis wyroku k. 17 akt IX GC 134/12 SO w Lublinie –akt dołączone do przedmiotowej sprawy).

(...) T., L. J. G. W. W. M W. M. Spółka jawna z siedzibą w T. jako cedent w dniu 2 lipca 2015r. przeniosła na podstawie umowy przelewu na powódkę (...) Spółkę z o.o. z siedzibą w P. jako cesjonariusza wierzytelność pieniężną w kwocie 200.000 zł należności głównej wraz z zaległymi odsetkami od tej kwoty, przysługującą (...) wobec M. O., stwierdzoną nakazem zapłaty wydanym przez Sąd Okręgowy w Lublinie w sprawie o sygn. akt IX GNc 82/10. Sprawami windykacji wierzytelności i cesjami wierzytelności zajmował się w (...) jej wspólnik J. L. (dowód: umowa przelewu k. 18 oraz k.19 akt IX GC 134/12 SO w Lublinie –akt dołączone do przedmiotowej sprawy, zeznania świadka J. L. k. 150 czas 00:08:17, zeznania świadka M. W. (1) k. 151 czas 00:16:35, zeznania świadka M. W. (2) k. 151 czas 00:24:29, zeznania świadka M. G. (1) k. 152 czas 00:30:31, zeznania pozwanego k. 153 czas 00:42:15, k. 154 czas 00:57:40, 01:00:41).

W dniu 7 lipca 2015 r. powódka (...) Spółka z o.o. z siedzibą w P. otrzymała od Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Łowiczu M. C. zajęcie wierzytelności przysługującej M. O. wobec (...) Spółkę z o.o. z siedzibą w P.. Sprawa egzekucyjna o sygnaturze akt Kmp 38/15 była prowadzona z wniosku E. O. o egzekucję na jej rzecz alimentów bieżących po 8.000 zł miesięcznie i zaległych w kwocie 92.387,10 zł z odsetkami na dzień 3 lipca 2015 r. w wysokości 4.206,19 zł i dalszymi odsetkami oraz kosztami postępowania egzekucyjnego w wysokości 15% (dowód: zajęcie wierzytelności k. 42 akt, zeznania pozwanego k. 154 czas 00:52:56).

Ze względu zarówno na uznanie przez powódkę roszczenia pozwanego do kwoty 50.000 zł, zasądzonej z rygiorem natychmiastowej wykonalności, jak i na zajęcie na wniosek E. O. wierzytelności M. O. wobec powódki w łącznej kwocie 104.593,29 zł powiększonej o 15% koszty egzekucji, tj. 15.689 zł, a przy tym narastającej o 8.000 zł miesięcznie, powódka postanowiła zrezygnować z zaskarżenia wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie - IX Wydział Gospodarczy (sygn. IX GC 134/12) ponad uznaną kwotę 50.000 zł i potrącić całą zasądzoną pozwanemu kwotę 118.706,52 zł z uwagi na nabycie wierzytelności od (...) (dowód: zeznania pozwanego k. 153 czas 00:43:55- 00:47:50).

W dniu 13 lipca 2015 r. powódka złożyła i przesłała pozwanemu, przesyłką poleconą, ale także zwykłą, oświadczenie o potrąceniu wierzytelności w kwocie 200.000zł z wierzytelnością M. O. wobec Spółki w kwocie 118.706,52 zł. Oświadczenie zostało wysłane na adres podany przez M. O. w pozwie w ww. sprawie sygn. IX GC 134/12 Sądu Okręgowego, IX Wydziału Gospodarczego w L.. Dnia 16 lipca 2015 r. to samo oświadczenie o potrąceniu powódka wysłała pozwanemu przesyłką poleconą także na adres, jaki wskazał Komornik Sądowy w zajęciu z dnia 7 lipca 2015 r. wierzytelności pozwanego wobec powódki na wniosek jego żony E. O., prowadzącej przeciwko M. O. egzekucję alimentów. Żadnej z tych przesyłek Poczta Polska powódce nie zwróciła. Pozwany nie kwestionował potrącenia (dowód: oświadczenie o potrąceniu wraz z dowodami nadania k. 26, 27 akt, zeznania pozwanego k. 153 czas 00:43:55- 00:47:50).

W dniu 14 lipca 2015r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Łowiczu w sprawie o sygnaturze akt Kmp 38/15 został poinformowany przez powódkę, że (...) spółka z o.o. nie jest dłużnikiem M. O., ponieważ skorzystał z potrącenia wierzytelności, nabytej przed zajęciem, wynikającej z nakazu zapłaty o sygnaturze akt IXGnc 82/10 SO w Lublinie. Powódka wskazał, że M. O. jest dłużnikiem powódki i innych przedsiębiorców na ponad 600.000zł z tytułu kar umownych z umowy o roboty budowlane (dowód: pismo powódki do komornika wraz z dowodem nadania k. 43-44 akt, zajęcia wierzytelności k. 45,52, 53, 54, 56,ponaglenie k. 55) .

W egzekucji przeciwko powódce prowadzonej na wniosek pozwanego M. O., Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Łowiczu w sprawie KM 1005/15 ściągnął w dniu 3 września 2015 r., oprócz ww. wcześniej wyegzekwowanych z rachunku bankowego 50.000 zł, także kwotę 219.701,58 zł z wierzytelności pieniężnej powódki wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W dniu 4 września 2015r. Komornik sądowy sporządził plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji. W planie tym kwota 219.701,58 zł, została ograniczona do kwoty 166.369,11 zł. W pierwszej kolejności uległy zaspokojeniu koszty egzekucji w łącznej kwocie 21.700,32zł. Kwota 144.668,79zł nie przypadła pozwanemu jako wierzycielowi egzekwującemu, lecz P. K. jako wierzycielowi uczestniczącemu w podziale, któremu przysługuje umowne prawo zastawu (art. 1030 w zw. z art. 1023 § 2 k.p.c.). Komornik powołał się na umowę zastawu z dnia 24 sierpnia 2015r. i wierzytelność zastawnika w wysokości 500.000zł. Kwota 144.668,79zł została pozostawiona na rachunku sum depozytowych Sądu Rejonowego w Łowiczu jako wydzielona dla zastawnika, który nie miał jeszcze tytułu wykonawczego, z zastrzeżeniem, że jeżeli w ciągu miesiąca po uprawomocnieniu się planu podziału wierzyciel nie mający jeszcze tytułu wykonawczego nie przedstawi dowodu wytoczenia powództwa o zasądzenie mu roszczenia, traci on prawo do sumy pozostającej w depozycie (dowód: postanowienie o sporządzeniu planu podziału k. 16 akt).

Postanowieniem z dnia 23 września 2015 roku w sprawie o sygnaturze akt IXGCo Sąd Okręgowy w Lublinie nadał klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 30 kwietnia 2015 roku (sygn. akt IXGNc 82/10), na rzecz A. M. do kwoty 50.000złoty, wskazując, iż taką kwotę należności głównej nabył A. M. od Spółki (...) Sp. jawnej, jako dotychczasowego wierzyciela (dowód: kopia postanowienia k. 97-98 akt).

Cesja wierzytelności na kwotę 50.000zł między (...) T., L. J. G. W. W. M W. M. Spółka jawna z siedzibą w T. a A. M. miała miejsce w dniu 21 sierpnia 2015r. (dowód: zeznania świadka J. L. k. 150 czas 00:10:09).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się w pełni zasadne.

Podstawą dochodzenia pozbawienia tytułu wykonawczego są przepisy art. 840 § 1 pkt 1, 2, 3 i § 2 k.p.c., statuujące zamknięty katalog podstaw wytoczenia powództwa przeciwegzekucyjnego.

Zgodnie ze wskazanym przepisem art. 840 § 1 k.p.c., dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

- 1) przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności, gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;
- 2) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie;
- 3) małżonek, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787 k.p.c., wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym małżonkowi temu przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz także zarzuty, których jego małżonek wcześniej nie mógł podnieść.

Jeżeli podstawą egzekucji jest tytuł pochodzący od organu administracyjnego, do stwierdzenia, że zobowiązanie wygasło lub nie może być egzekwowane, powołany jest organ, od którego tytuł pochodzi (art. 840 § 2 k.p.c.).

Powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego (art. 840 k.p.c.) jest sposobem obrony merytorycznej przed prowadzoną egzekucją, pozwalającym na pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, jeżeli prowadzenie egzekucji na podstawie tego tytułu narusza prawa podmiotowe dłużnika wynikające z prawa materialnego. Zmierza ono do odmiennego, niż to wynika z tytułu wykonawczego, ukształtowania prawa. Jest to zatem powództwo niezależne od podstawy roszczenia i rozstrzygnięcia objętego tytułem wykonawczym, zmierza, bowiem do pozbawienia wykonalności tego tytułu nie dlatego, że tytuł egzekucyjny nie odpowiadał prawu w dacie jego powstania (wydania orzeczenia), lecz dlatego, że bądź nie było podstaw do nadania klauzuli wykonalności, bądź też nastąpiły - po powstaniu tytułu - zdarzenia, które wyłączają dopuszczalność egzekucji (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 24 stycznia 2013 r., sygn. akt I ACz 107/13, LEX nr 1264406). Oznacza to, że przedmiotem rozpoznania w sprawie wszczętej powództwem opozycyjnym nie mogą być zdarzenia istniejące przed powstaniem tytułu korzystającego z powagi rzeczy osądzonej, gdyż wówczas jego uwzględnienie prowadziłoby do zanegowania tej powagi i zakwestionowania prawomocnych orzeczeń, co jest niedopuszczalne. Sąd rozpoznający powództwo opozycyjne jest bezwzględnie związany wyrokiem wydanym w sprawie między wierzycielem a dłużnikiem co do ustalonego w sentencji obowiązku świadczenia. Jeżeli określone okoliczności i oparte na nich zarzuty lub wypływające z nich wnioski istniały i dały się sformułować w chwili zamknięcia rozprawy, lecz strona skutecznie ich nie podniosła lub nie przytoczyła, w związku z czym nie zostały spożytkowane przez sąd przy wydawaniu wyroku, podlegają prekluzji, czyli wykluczającemu działaniu prawomocności (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 r., sygn. akt III CZP 16/12, OSNC 2012/11/29, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2011 r. sygn. akt V CSK 199/10, LEX nr 786397, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2003 r., sygn. akt III CZP 78/03, Prok. i Pr. 2004, Nr 6, poz. 36, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19 marca 2014 r., sygn. akt I ACa 1255/13, LEX nr 1451719, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 stycznia 2014 r., sygn. akt I ACa 1236/13, LEX nr 1438291). Wynika to zresztą z rozgraniczenia postępowania egzekucyjnego i rozpoznawczego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 1972 r., sygn. akt II PR 372/72, OSP 1973, z. 11, poz. 222).

Reasumując więc, w wypadku powództwa opozycyjnego opartego o art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. może być przedmiotem badania, czy po powstaniu tytułu egzekucyjnego, nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie

może być egzekwowane, a gdy tytułem jest orzeczenie sądowe badanie może objąć również zdarzenie, które nastąpiło po zamknięciu rozprawy, oraz zarzut spełnienia świadczenia, jeżeli nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Należy podkreślić, że przepisy Działu VI Kodeksu postępowania cywilnego otwierają drogę procesu cywilnego dla dłużnika i osoby trzeciej w celu obrony przed postępowaniem egzekucyjnym w wypadku, gdy postępowanie to narusza ich prawa podmiotowe (wynikające z prawa materialnego). Droga ta nie przysługuje, gdy zostało naruszone tylko prawo formalne (przepisy prawa egzekucyjnego). W konsekwencji należy przyjąć, że do powództw tych, jak również do sądu rozpoznającego te powództwa nie mają zastosowania przepisy dotyczące organów egzekucyjnych. Wytoczenie powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności (art. 840 k.p.c.) może nastąpić nawet przed wszczęciem egzekucji. Nie zmienia to jednak istoty tego środka prawnego, którego zadaniem jest umożliwienie dłużnikowi (także małżonkowi dłużnika, przeciwko któremu nadana została klauzula wykonalności) obrony merytorycznej przed przymusowym wykonaniem tytułu wykonawczego. Zakres dopuszczalnej obrony uregulowany został w art. 840 k.p.c., który w tej mierze stanowi nie tylko normę procesową, ale także normę prawa materialnego.

Powództwo opozycyjne przewidziane w art. 840 k.p.c. nie prowadzi do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem. W związku z tym nie jest dopuszczalna merytoryczna zmiana uprzednio wydanego prawomocnego orzeczenia w oparciu o przepis art. 840 KPC (wyr. SN z 12.12.1972 r., II PR 372/72, OSP 1973, Nr 11, poz. 222).

Nie ma też wątpliwości, że jeżeli po wydaniu tytułu egzekucyjnego obowiązek stwierdzony w tym tytule i objęty klauzulą jego wykonalności przestał istnieć, skutki prawne stąd wynikające mogą być stwierdzone w drodze procesu przewidzianego w art. 840 k.p.c. w trybie powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w całości albo w części, a przed nadaniem klauzuli wykonalności w drodze powództwa o ustalenie (art. 189 k.p.c.), że należność objęta tytułem egzekucyjnym nie istnieje. Zatem, celem powództwa przeciwegzekucyjnego jest pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części albo jego ograniczenie, natomiast nie ma ono na celu odniesienia się do trafności samego postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności i zmierzać do uchylecia klauzuli wykonalności. Powództwo z art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. umożliwi dłużnikowi merytoryczną obronę przed egzekucją, a uchybienie formalne popełnione przez sąd w toku postępowania co do nadania klauzuli wykonalności (art. 777 § 1 pkt 1) może zatem dłużnik zwalczać w drodze - dostosowanego do tego - zażalenia (art. 795 KPC) (uchw. SN z 17.4.1985 r., III CZP 14/85, OSNC 1985, Nr 12, poz. 192). Powództwo przewidziane w art. 840 § 1 KPC jest powództwem o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, a nie powództwem o pozbawienie wykonalności tytułu egzekucyjnego.

W postępowaniu egzekucyjnym stroną chronioną powinien być wierzyciel, a dopuszczenie do rozpoznawania tych samych zarzutów w dwóch postępowaniach dawałoby dłużnikowi niczym nie dającą się uzasadnić nadmierną ochronę i możliwość przedłużania postępowania egzekucyjnego. Ochrona dłużnika przed nadaniem klauzuli wykonalności wadliwemu tytułowi egzekucyjnemu jest w sposób należyty zapewniona poprzez możliwość zaskarżenia postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności zażaleniem.

W przedmiotowej sprawie dokonane przez powódkę potrącenie stanowi podstawę materialnoprawną pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości, ponieważ całe objęte nim zobowiązanie wygasło (art. 498 § 2 w zw. z art. 499 zd. drugie k.c.). Z mocy art. 509 § 2 k.c. „Oświadczenie dłużnika o potrąceniu wierzytelności, objętej prawomocnym orzeczeniem sądowym, z wierzytelności objętej innym orzeczeniem sądowym, złożone po zamknięciu rozprawy w postępowaniu, w którym je wydano lub po powstaniu tytułu wykonawczego, stanowi zdarzenie, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.” (wyrok SN z dnia 27.IX.2005 r., V CK 183/05, LEX nr 17209).

Wobec mocy wstecznej oświadczenia o potrąceniu w ogóle nie występuje kwestia zaległych odsetek itp. należności ubocznych, gdyż wierzytelność powódki stała się wymagalna w dniu 16.IV.2010 r., a pozwanego - w dniu 30.V.2010 r., co stwierdzają ww. tytuły wykonawcze.

Zgodnie z art. 498 § 1. k.c. gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze

lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym.

Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej (art. 498 § 2 k.c.).

Zgodnie z treścią § 1 art. 498 k.c. każdy podmiot prawa cywilnego może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności innego podmiotu, gdy spełnione są łącznie następujące przesłanki pozytywne: 1) dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami (wzajemność wierzytelności); 2) przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku (jednorodność wierzytelności); 3) obie wierzytelności są wymagalne (wymagalność roszczeń); 4) obie wierzytelności mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem państwowym (zaskarżalność wierzytelności).

Jednocześnie należy dodać, że pomimo współlistnienia wskazanych przesłanek pozytywnych, potrącenie nie będzie możliwe, gdy wystąpi zarazem chociażby jedna z przesłanek negatywnych wymienionych w art. 504 k.c. lub 505 k.c. lub w przepisach szczególnych.

Co jest istotne w przedmiotowej sprawie, to to że zgodnie z art. 499 k.c. potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe. Oświadczenie woli składane drugiej stronie przez potrącającego jest tzw. oświadczeniem prawokształtującym (por. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 27 listopada 2012 r., I ACa 1184/12, LEX nr 1267477; wyrok SA w Białymstoku z dnia 23 maja 2013 r., I ACa 842/12, LEX nr 1353620). Ma ono charakter jednostronnej czynności prawnej. Jest to czynność rozporządzająca, gdyż prowadzi do zniesienia prawa podmiotowego (por. S. Sołtysiński, Czynności rozporządzające. Przyczynek do analizy podstawowych pojęć cywilistycznych (w:) Rozprawy z prawa cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci Witolda Czachórskiego, pod red. J. Bleszyńskiego, J. Rajskiego, Warszawa 1985, s. 312), oraz przysparzająca, ponieważ realizuje korzystną dla obu stron zmianę majątkową przez zwolnienie z wzajemnych zobowiązań.

W judykaturze przyjmuje się, że do wywołania skutku potrącenia nieodzowne jest skonkretyzowanie w oświadczeniu wierzytelności potrącającego. Wierzyciel zamierzający skorzystać z potrącenia powinien określić cyfrowo wysokość swojej wierzytelności albo przynajmniej wskazać przesłanki ustalenia tej wysokości. Nie jest bowiem możliwe potrącenie wierzytelności bez jej dostatecznego zindywidualizowania (wyrok SN z dnia 30 maja 1968 r., II PR 202/68, LEX nr 6353; wyrok SN z dnia 27 sierpnia 1970 r., II CR 377/70, LEX nr 6781; wyrok SN z dnia 28 października 1999 r., II CKN 551/98, OSNC 2000, nr 5, poz. 89; wyrok SN z dnia 6 października 2006 r., V CSK 198/06, LEX nr 327893; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 27 listopada 2012 r., I ACa 1184/12, LEX nr 1267477; wyrok SA w Warszawie z dnia 5 lipca 2013 r., I ACa 395/12, LEX nr 1353893). Ponadto, wskazuje się, że składający oświadczenie powinien w jednoznaczny sposób wyrazić wolę potrącenia (wyrok SN z dnia 18 kwietnia 2000 r., III CKN 720/98, LEX nr 51368; wyrok SA w Warszawie z dnia 5 lipca 2013 r., I ACa 395/12, LEX nr 1353893).

Artykuł 499 k.c. nie stawia szczególnych wymagań co do formy oświadczenia woli o potrąceniu. Należy stąd wnosić, że oświadczenie to może być złożone w każdy sposób (także w postaci elektronicznej), który w dostatecznym stopniu ujawnia jego treść i wolę dokonania potrącenia. Zgodnie z art. 60 k.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny, w tym również przez ujawnienie tej woli w postaci elektronicznej (oświadczenie woli). Dlatego ustna forma oświadczenia o potrąceniu jest wystarczająca, jeżeli oświadczenie to doszło do drugiej strony w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią (A. Torbus, Glosa do wyroku SN z dnia 28 października 1999 r., II CKN 551/98, PPH 2001, nr 2, s. 44 i n.; M. Pyziak-Szafnicka, Potrącenie..., s. 214; G. Wolak, O formie..., s. 1291). SN wielokrotnie wyrażał stanowisko, że oświadczenie o potrąceniu nie wymaga zachowania szczególnej formy, natomiast powinno być złożone w sposób, który w dostatecznym stopniu ujawnia jego treść (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 9 marca 1972 r., III PZP 2/72, Informacja (...) 1972, nr 1–2, poz. 7; wyrok z dnia 12 listopada 1973 r., II CR 606/73, LEX nr 7333; wyrok z dnia 4 lutego 2004 r., I CK 181/03, LEX nr 163977; wyrok SN z dnia 20 października 2004 r., I CK 204/04, OSNC 2005, nr 10, poz. 76; wyrok z dnia 14 lutego 2013 r., II CSK 292/12, LEX nr 1318346).

Kontrowersje wywołuje kwestia, czy oświadczenie o potrąceniu może być złożone w sposób dorozumiany. Według przeważającego poglądu, z uwagi na doniosłość skutków potrącenia, należy w zasadzie wykluczyć możliwość dorozumianego złożenia oświadczenia o potrąceniu (L. Stępiak, Potrącenie..., s. 126; R. Morek (w:) K. Osajda, Komentarz, t. II, s. 941; por. wyrok SN z dnia 29 października 1999 r., I KKN 170/98, LEX nr 1217897; wyrok SA w Szczecinie z dnia 13 października 2005 r., I ACa 324/05, OSA 2006, z. 7, s. 22; wyrok SN z dnia 12 października 2007 r., V CSK 223/07, LEX nr 337555).

Dla skuteczności potrącenia jest w zasadzie obojętne, kiedy oświadczenie o potrąceniu będzie złożone, o ile zostanie złożone w czasie istnienia tzw. stanu potrącalności. W szczególności oświadczenie to może być złożone zarówno wtedy, gdy w odniesieniu do danych wiarygodności nie toczy się jeszcze postępowanie sądowe, jak i po wytoczeniu powództwa, ale przed doręczeniem pozwanemu odpisu pozwu lub też po doręczeniu stronie przeciwnej odpisu pozwu. W tej ostatniej sytuacji oświadczenie o potrąceniu (mające charakter materialnoprawny) może zostać połączone z procesowym zarzutem potrącenia (wyrok SN z dnia 23 stycznia 2004 r., III CK 251/02, LEX nr 197447; wyrok SN z dnia 4 lutego 2004 r., I CK 181/03, LEX nr 163977; wyrok SN z dnia 28 kwietnia 2005 r., III CK 540/04, LEX nr 345529; wyrok SA w Katowicach z dnia 29 listopada 2006 r., I ACa 1678/06, LEX nr 307225; T. Szanciło, Glosa do wyroku SN z dnia 7 maja 2004 r., I CK 666/03, PiP 2006, z. 1, s. 114 i n.).

Potrącenie jako czynność prawna jest dokonane z chwilą dojścia oświadczenia o potrąceniu do drugiej strony (por. wyrok NSA z dnia 27 maja 1994 r., (...) SA (...), Pr. Gosp. 1994, nr 6, s. 27; wyrok SN z dnia 14 lutego 2013 r., II CSK 292/12, LEX nr 1318346; M. G., Potrącenie w postępowaniu nakazowym – relacja między prawem materialnym a procesowym, (...) 2004, nr 9, s. 37). Zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego (do 2003.12.31) w W. z dnia 27 maja 1994 r. (...) SA (...) zwrot kwoty nienależnej, o którym mowa w art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 26 lutego 1982 r. o cenach, jeżeli odbywa się w trybie potrącenia (art. 498 § 1 kc), jest dokonany z chwilą, gdy oświadczenie zobowiązanego do zwrotu doszło do wiadomości wierzyciela (por. Pr.Gosp. 1994/6/27).

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2013 r. II CSK 292/12 przewidziane w art. 499 k.c. oświadczenie o potrąceniu ma charakter konstytutywny, bez niego - mimo spełnienia ustawowych przesłanek potrącenia (art. 498 § 1 k.c.) - nie dojdzie bowiem do wzajemnego umorzenia wiarygodności. Oświadczenie to staje się skuteczne dopiero z chwilą, gdy doszło do wierzyciela wzajemnego w taki sposób, że mógł się on zapoznać z jego treścią (art. 61 k.c.). Ponadto, wspomniane oświadczenie, które nie wymaga zachowania szczególnej formy, powinno być złożone w sposób, który w dostatecznym stopniu ujawnia jego treść.

Złożonego drugiej stronie oświadczenia o potrąceniu składający nie może już skutecznie odwołać, chyba że – zgodnie z art. 61 § 1 k.c. – oświadczenie o jego odwołaniu doszłoby do adresata jednocześnie z tym oświadczeniem lub wcześniej (M. Pyziak-Szafnicka (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1135).

W świetle art. 61 k.c. zdarzeniem istotnym dla skuteczności oświadczenia woli jest jego dojście do adresata w taki sposób, aby mógł on zapoznać się z jego treścią. Nie jest natomiast istotne to, kiedy oświadczenie woli zostało wyrażone albo wysłane do adresata. Samo sporządzenie pisma zawierającego oświadczenie woli nie może być uznane za złożenie oświadczenia woli w rozumieniu art. 61 k.c., chociażby nawet istniała możliwość faktycznego zapoznania się z treścią oświadczenia przez adresata, o ile nie nastąpiło przekazanie tego pisma z zamiarem wywołania skutków prawnych (wyr. SN z dnia 4 listopada 1982 r., II CR 380/82, OSNC 1983, nr 8, poz. 117; wyr. SN z dnia 20 sierpnia 1984 r., I PRN 111/84, OSNC 1985, nr 4, poz. 57, z glosą T. Liszcz, PiZS 1985, nr 11, s. 68). W razie niedojścia wysłanego oświadczenia woli do adresata nie można zatem mówić o skutecznym jego złożeniu (por. uchw. SN (7) z dnia 20 lutego 1967 r., III CZP 88/66, OSNC 1967, nr 12, poz. 210). W takim wypadku adresat nie ma bowiem możliwości zapoznania się z jego treścią, a to oznacza, że oświadczenie nie zostało skutecznie złożone i nie wywarło skutków prawnych (por. A. Wypiórkiewicz (w:) Praktyczny komentarz..., op. cit., s. 161 i n.).

Z punktu widzenia skuteczności oświadczenia woli nieistotne jest również to, czy i kiedy adresat zapoznał się z jego treścią. Wystarczające jest, że oświadczenie woli doszło do niego w sposób stwarzający mu realną możliwość zapoznania się z treścią oświadczenia (por. wyr. SN z 19 października 1976 r., I PR 125/76, Lex nr 14332; wyr. SN z

dnia 6 listopada 1980 r., I PRN 109/80, PiZS 1982, nr 5, s. 53; wyr. SN z dnia 15 stycznia 1990 r., I CR 1410/89, Lex nr 9006; post. SN z dnia 5 października 1995 r., I CR 9/95, Palestra 1996, z. 11-12, s. 218 i n., z glosą J.P. Naworskiego; wyr. SN z dnia 18 grudnia 1996 r., I CKU 44/96, Prok. i Pr. 1997, nr 6, poz. 30; uchw. SN z dnia 6 października 1998 r., III ZP 31/98, OSNP 1999, nr 3, poz. 80; wyr. SN z dnia 18 marca 2008 r., IV CSK 9/08, Lex nr 371831; post. SN z dnia 9 lipca 2009 r., II PZP 3/09, Lex nr 519963). Dla prawidłowego stosowania art. 61 k.c. nie wymaga się zatem badania, czy adresat rzeczywiście zapoznał się z oświadczeniem woli, ale weryfikuje się, czy istniała taka możliwość (wyr. SN z dnia 23 kwietnia 2010 r., II PK 295/09, Lex nr 602254).

Oświadczenie woli uznaje się za skutecznie złożone również wtedy, gdy adresat, mogąc zapoznać się z jego treścią, celowo tego nie uczynił (wyr. SN z dnia 16 marca 1995 r., I PRN 2/95, OSNP 1995, nr 18, poz. 229), odmówił zapoznania się z nim (wyr. SN z dnia 23 stycznia 1998 r., I PKN 501/97, OSNP 1999, nr 1, poz. 15) lub z własnej woli nie podjął przesyłki pocztowej zawierającej to oświadczenie (wyr. SN z dnia 11 grudnia 1996 r., I PKN 36/96, OSNP 1997, nr 14, poz. 251). Odmowa przyjęcia oświadczenia woli lub zaniechanie zapoznania się z nim nie wywołuje bowiem żadnych skutków prawnych (por. J. Strusińska-Żukowska, Rozwiązanie stosunku pracy, Prawo Pracy 1995, nr 10, s. 6 i n.).

Artykuł art. 499 zdanie drugie k.c. nadaje oświadczeniu potrącającego moc retroaktywną. Przepis ten nie tworzy przesłanki dopuszczalności potrącenia ustawowego, lecz reguluje zagadnienie skutków prawnych oświadczenia o potrąceniu w aspekcie czasowym. Przewiduje on, że skuteczne złożenie takiego oświadczenia wywiera skutki prawne (określone w art. 498 § 2 k.c.) od chwili, kiedy potrącenie stało się w ogóle możliwe, a więc od daty, w której zaistniał tzw. stan potrącalności obu wierzytelności (wyrok SN z dnia 27 listopada 2003 r., III CK 152/02, LEX nr 157288). Dzięki retroaktywności oświadczenie o potrąceniu powoduje nie tylko umorzenie wzajemnych wierzytelności, ale także eliminuje następstwa upływu czasu, przede wszystkim skutków opóźnienia lub zwłoki stron w wykonaniu zobowiązania, powstałych w okresie od zaistnienia stanu potrącalności do chwili, gdy zainteresowany zechciał skorzystać z prawa potrącenia. Dotyczy to w szczególności obowiązku zapłaty odsetek za opóźnienie, odszkodowania czy kary umownej z powodu nieterminowego wykonania zobowiązania. Rozwiązanie to wywodzi się z konstrukcji potrącenia wywołującego skutki ipso iure z chwilą powstania przesłanek potrącenia. Przyjęcie retroakcji na gruncie potrącenia wymagającego złożenia oświadczenia woli uzasadnia się tym, że odpowiada to przeciętnemu wyobrażeniu stron o skutkach potrącenia, a także korzyściami, jakie przynosi ono stronom potrącenia (M. Pyziak-Szafnicka, Potrącenie..., s. 220 i n.; taż (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1149; Z. Radwański, A. Olejniczak, Zobowiązania, 2009, s. 353).

Odnosząc powyższe uwagi do przedmiotowej sprawy należy podnieść, że nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym z dnia 30 kwietnia 2010r. Sąd Okręgowy w Lublinie - IX Wydział Gospodarczy (sygn. akt IX GNc 82/10) zasądził od M. O. na rzecz (...) T., L. J. G. W. W. M. W. M. Spółka jawna z siedzibą w T. kwotę 290.964,37zł wraz z ustawowymi odsetkami w stosunku rocznym w wysokości 13% od dnia 16 kwietnia 2010r. do dnia zapłaty oraz kwotę 10.855zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Powódka nabyła skutecznie w drodze cesji od Spółki (...) w drodze dwóch umów cesji wierzytelność w kwocie 30.000zł oraz 200.000zł, wynikającą z tego nakazu zapłaty. Cesja wierzytelności na kwotę 200.000zł miała miejsce w dniu 2 lipca 2015r. Umowy cesji wierzytelności są ważne i zostały dodatkowo potwierdzone przez cedenta. Łącznie wierzytelność z nakazu zapłaty była objęta 3 umowami cesji na 30.000zł, 200.000zł i 50.000zł.

Powódka skutecznie złożyła oświadczenia o potrąceniu obu wierzytelności, w tym na kwotę 200.000zł z wierzytelnością pozwanego, oświadczenie dotarło do pozwanego jako adresata, a pozwany nie kwestionował oświadczenia o potrąceniu.

Dodatkowo należy podnieść, że oświadczenie powódki o potrąceniu jest skuteczne, mimo że w dniu 7 lipca 2015 r. powódka (...) Spółka z o.o. z siedzibą w P. otrzymała od Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Łowiczu M. C. zajęcie wierzytelności przysługującej M. O. wobec (...) Spółkę z o.o. z siedzibą w P.. Sprawa egzekucyjna o sygnaturze akt Kmp 38/15 była prowadzona z wniosku E. O. o egzekucję na jej rzecz alimentów bieżących po 8.000 zł miesięcznie i zaległych w kwocie 92.387,10 zł z odsetkami na dzień 3 lipca 2015 r. w wysokości 4.206,19 zł i dalszymi odsetkami oraz kosztami postępowania egzekucyjnego w wysokości 15%.

Zgodnie z art. 504 k.c. zajęcie wierzytelności przez osobę trzecią wyłącza umorzenie tej wierzytelności przez potrącenie tylko wtedy, gdy dłużnik stał się wierzycielem swego wierzyciela dopiero po dokonaniu zajęcia albo gdy jego wierzytelność stała się wymagalna po tej chwili, a przy tym dopiero później aniżeli wierzytelność zajęta. Przepis art. 504 k.c. wprowadza ograniczenia możliwości potrącenia wierzytelności w interesie osób trzecich, podejmujących egzekucję z wierzytelności przysługującej dłużnikowi egzekwowanemu wobec innej osoby. Potrącenie zajętej wierzytelności prowadziłoby do jej umorzenia, a tym samym do usunięcia tego składnika mienia spod zajęcia, czyniąc zajęcie bezprzedmiotowym i niwecząc cel oraz efektywność egzekucji. Rozwiązanie przyjęte w komentowanym przepisie stanowi uzupełnienie przepisów postępowania egzekucyjnego w kierunku uniemożliwienia ich obchodzenia poprzez potrącenie zajętej wierzytelności. W ten sposób ustawodawca przeciwstawia się możliwym próbom ubezskutecznienia egzekucji (K. Gandor (w:) System prawa cywilnego, t. III, cz. 1, s. 866; M. Pyziak-Szafnicka (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1154).

Pierwsza sytuacja, w której wyłączona jest możliwość potrącenia, ma miejsce wówczas, gdy dłużnik stał się wierzycielem swojego wierzyciela dopiero po dokonaniu zajęcia. Podmiot określony w komentowanym przepisie jako „dłużnik” to nie tzw. dłużnik egzekwowany, przeciwko któremu prowadzona jest egzekucja, lecz osoba, która z zajętego prawa jest obciążona obowiązkiem świadczenia względem dłużnika egzekwowanego, nazywana potocznie poddłużnikiem (F. Z., Zbieg egzekucji lub zabezpieczenia sądowego z egzekucją lub zabezpieczeniem administracyjnym, *Poradnik Komornika Sądowego* 1993, nr 1, s. 3 i n.; wyrok SN z dnia 11 stycznia 2006 r., III CK 335/05, LEX nr 176064) albo trzeciodłużnikiem (np. R. B., Potrącenie z zajętego rachunku bankowego, *Pr. Bank.* 2004, nr 1, s. 46).

Pierwszeństwo zaspokojenia wierzyciela egzekwującego, możliwe dzięki wyłączeniu uprawnienia do potrącenia wzajemnych wierzytelności, jest w takim przypadku w pełni uzasadnione. Wierzyciel egzekwujący nie tylko bowiem jako pierwszy stał się wierzycielem dłużnika egzekwowanego, lecz także zajął wierzytelność przysługującą temu ostatniemu wobec poddłużnika, zanim w ogóle powstała wierzytelność wzajemna poddłużnika, która mogłaby być przedstawiona do potrącenia (M. Pyziak-Szafnicka (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1154).

Sytuacja druga ma miejsce wówczas, gdy wierzytelność poddłużnika powstała przed zajęciem wierzytelności przysługującej dłużnikowi egzekwowanemu, ale w chwili zajęcia nie nadawała się jeszcze do potrącenia z powodu braku wymagalności, następnie zaś stała się wymagalna po dokonaniu zajęcia, a przy tym dopiero później aniżeli wierzytelność zajęta. Tylko przy spełnieniu tych przesłanek wierzytelność zajęta nie może być potrącona z wierzytelnością wzajemną przysługującą poddłużnikowi (M. Pyziak-Szafnicka (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1154). Tym samym ustawodawca, udzielając niezbędnej ochrony interesom wierzyciela egzekwującego, nie zapomina także o interesach stron posiadających względem siebie wzajemne wierzytelności, chroniąc w odpowiednim zakresie także ich prawo do potrącenia. W doktrynie trafnie zwrócono uwagę, że art. 504 k.c. rozwiewa wszelkie wątpliwości co do dopuszczalności potrącenia, mimo iż zajęcie miało miejsce jeszcze przed wystąpieniem wszystkich przesłanek potrącenia (wymagalności wierzytelności). Treści tego przepisu nie należy ponadto tłumaczyć samą zasadą utrwalenia stanu dającego stronom uprawnienie do kompensaty. Przepis ten idzie bowiem dalej i chroni samą ekspektatywę tego uprawnienia, powstałą już w chwili pojawienia się obu wierzytelności (R. B., Potrącenie..., s. 47 i n.).

Należy podkreślić, że przez wymagalność wierzytelności (a ściśle biorąc – roszczenia) rozumie się stan, w którym wierzyciel ma prawną możliwość żądania zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności, a dłużnik jest obowiązany spełnić świadczenie. Jest to stan potencjalny, o charakterze obiektywnym, którego początek następuje od chwili, w której wierzytelność zostaje uaktywniona. Wówczas też następuje początek biegu przedawnienia i dopuszczalności potrącenia (L. Stecki, *Opóźnienie w wykonaniu zobowiązań pieniężnych*, Poznań 1970, s. 29; A. Janiak, *Glosa do wyroku SN...*, s. 385; wyrok SN z dnia 18 stycznia 2008 r., V CSK 367/07, LEX nr 371387). Na ogół wymagalność powstaje z chwilą nadejścia terminu spełnienia świadczenia, który może być określony w ustawie bądź oznaczony przez czynność prawną albo wynikać z właściwości zobowiązania. Jeżeli termin spełnienia świadczenia nie został oznaczony,

powinno być ono spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania zobowiązania (art. 455 k.c.), chyba że przepis szczególny stanowi inaczej 28. Niekiedy z mocy przepisów szczególnych może zachodzić tzw. przedterminowa (natychmiastowa) wymagalność wierzytelności (np. art. 458 k.c., art. 91 ust. 1 p.u.n.).

Natychmiastowa wymagalność wierzytelności w warunkach określonych w art. 458 k.c. następuje z mocy prawa z chwilą zaistnienia stanu w nim opisanego, bez potrzeby dokonywania jakichkolwiek czynności przez wierzyciela, w szczególności bez potrzeby wzywania dłużnika do spełnienia świadczenia. Z tą też chwilą staje się możliwe potrącenie. Ocena, że dłużnik jest niewypłacalny, należy do wierzyciela, który składa oświadczenie o potrąceniu. W razie sporu o jego skuteczność wierzyciela obciąża ciężar dowodu, że zachodziły określone ustawą przesłanki potrącenia, w tym wymagalność jego wierzytelności będąca następstwem okoliczności, które określa art. 458 k.c. (wyrok SN z dnia 18 marca 2008 r., IV CSK 9/08, LEX nr 371831).

W przedmiotowej sprawie powódka nabyła wymagalną wierzytelność w dniu 2 lipca 2015r., a więc jeszcze przed zajęciem dokonany przez żonę pozwanego i w tej dacie potrącenie było już możliwe i z tą datą po złożeniu oświadczenia nastąpił pożądaný skutek. Trafnie dodatkowo podnosi powódka, że zajęcie to nie nabiera znaczenia również dlatego, że przeciwstawiona do potrącenia wierzytelność powódki opiewała na kwotę 200.000 zł, a wyegzekwowana od niej na rzecz pozwanego kwota 50.000 zł przypadająca żonie pozwanego (art. 1025 § 1 pkt 2 k.p.c.) zredukowała jej należności alimentacyjne do kwoty 46.593,29 zł. Potrącenie z wierzytelności wyższej powódki w kwocie 200.000 zł wierzytelności niższej pozwanego w kwocie 68.706,52 zł (po uwzględnieniu 50.000zł), o jakie chodzi w tej sprawie, byłoby skuteczne nawet w razie wcześniejszego zajęcia wierzytelności powódki do kwoty 96.593,29 zł wymagalnych należności alimentacyjnych żony pozwanego, powiększonej o 15% opłatę egzekucyjną.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku, zaznaczając, że pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego nie obejmuje już kwoty wyegzekwowanej w wysokości 50.000zł z rygoru natychmiastowej wykonalności .

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., obciążając nim pozwanego jako podmiot przegrywający spór. Na koszty procesu złożyły się opłata od pozwu 5037zł, opłata od pełnomocnictwa 17zł, koszty zastępstwa procesowego pełnomocnika powoda kwocie 3600zł (§ 7 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu -tj. Dz.U. poz. 461 z 2013 r.).

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować,
2. Uzasadnienie sporządzone przez sędziego,
3. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego.

22, VIII, 16r.